

Het was iets om tegen op te zien. Vijfentwintig uur zitten en absorberen, met slechts één pauze tussen deel één en twee, dat klinkt als een opgave. Zodra immers zitvlees gaat jeuken, benen gaan slapen en de frisse lucht voor in de longen in de zaal opraaft zal het brein niet meer in staat zijn om concentratie op te brengen voor *whatever* er op de planken staat. Een mythologische opera van Wagner, ja, zoiets wat met een doorlopende, immense hoeveelheid auditieve en visuele prikkels de zaal in dendert, dat biedt nog materie waartegen je kunt leunen. Maar dan *Angels in America*, een tragisch toneelepos over aids, dood en wanhoop, over verwarring, maatschappelijke verkillung, paranoia en hypocrisie, daarvan verwacht je eerder een zuigende kracht

godsonmogelijke lijkt te presteren. Door – zonder één moment in te kakken – technisch geniaal en volstrekt geloofwaardig spel te leveren in een lege, kille toneelruimte, die niets aan wat we zien verbloemen, vergoelijken of verfraaien kan.

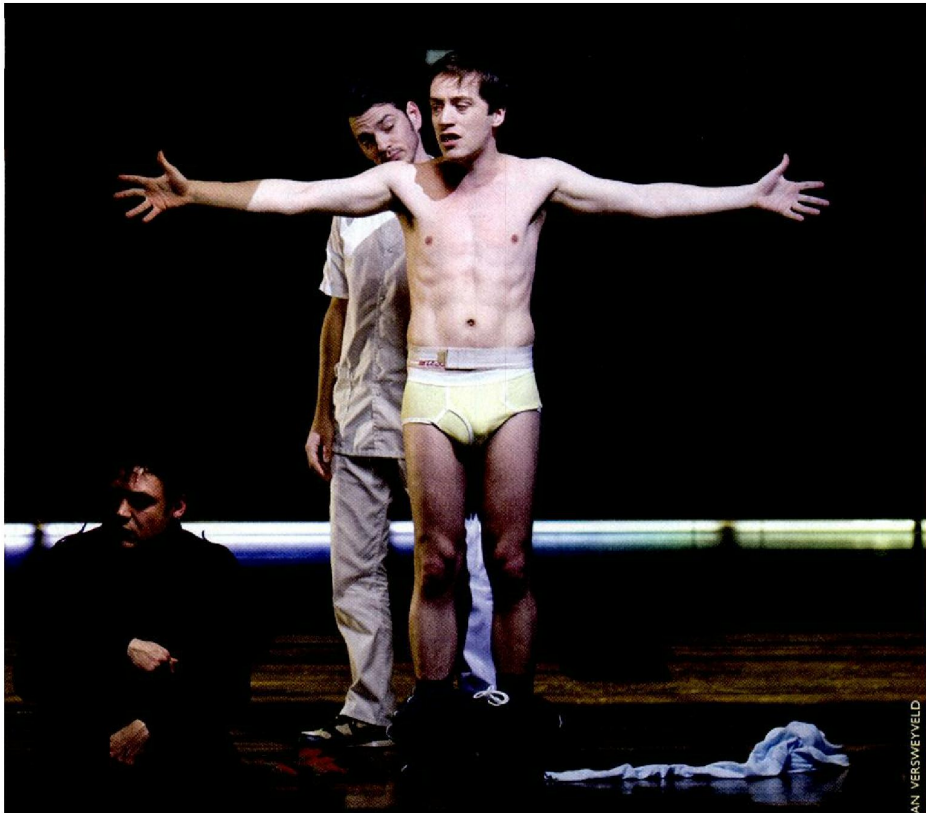
De worsteling tussen gevoel en geweten van de maatschappelijk succesvolle mormoon Joe Pitt weet Barry Atsma zeer invoelbaar te vertolken, en daarmee diens motivatie zijn zwaar labiele vrouw Harper (hysterische rol voor Hadewych Minis) te verlaten om aan zijn diepe verlangens gehoor te kunnen geven. Hans Kesting geeft met verve gestalte aan de gênant verschrikkelijke mens Roy Cohn, de aartsconservatieve succesadvocaat, kastnucht en Reagan-aanhanger, die – als overigens enige personage – verrukkelijk ongelouterd ten onder gaat. Hopeloos verliefd worden we vooral op Eelco Smits. In zijn rol van de knuffelbare, relativerend gevatte Prior die, zodra hij hem confronteert

dan een ondersteunende. Tony Kushners zeventien jaar oude moderne klassieker werd één keer eerder in Nederland opgevoerd, in 1995 door het ro theater, en toen in zijn volle omvang van bijna acht uur. Kun je nagaan: regisseur Ivo van Hove heeft de versie van zijn Toneelgroep Amsterdam nog bijna twee uur teruggesnoeid ook. Je zou kunnen vermoeden dat hij, anno 2008, alles wat geschiedenis is aan het stuk – dat immers handelt over Amerika in de jaren tachtig, het Reagan-tijdperk waarin een gevreesde, onbeheersbare homoziekte, de Nieuwe Pest, zijn onherroepelijke intrede deed – in de klike heeft gedeponereerd. En – Van Hoves gedurfde creativiteit kennende – het resterende kwart etmaal heeft belicht vanuit vergelijkbare, maar relevantere thema's in het hier en nu. Niets is minder waar. Want gewoon niet nodig, zo blijkt; *Angels* mag dan een extra (emotionele) dimensie hebben voor publiek dat ooit de opkomst van aids aan den lijve ondervond, het stuk staat bol van universele materie. En is daarmee ongekend indrukwekkend. Althans in deze versie, met een cast die het

met de groeiende kaposi-plakkaten op zijn aandoenlijke lijfje, door vriend Louis (Fedja van Huêt) aan de dijk wordt gezet. Vervolgens zijn het vooral Priors eenzame lijden, zijn hallucinaties, zijn verlangen naar en strijd met de engel die ons moeiteloos tot het eind geboeid houden. En, uiteindelijk, het opwekkende resultaat van zijn doorgemaakte ontwikkeling, die zo typerend is voor Kushners werk. Want de overtuiging van de auteur dat de mens geschapen is om te groeien en te veranderen, maakt dat wij na het daverde slotapplaus toch nog ongedeprimeerd opstaan om huiswaarts te keren. Wat – tot onze verbazing – de nodige moeite kost. Dat onze benen in diepe slaap zijn, hadden we immers niet eens gemerkt.

RITS DE WIT

Toneelgroep Amsterdam, *Angels in America*, op tournee tot eind mei. Speellijst (deel 1 en 2) op toneelgroepamsterdam.nl

Fedja van Huêt, Alwin Pulinckx (de engel) en Eelco Smits